

การใช้ระบบแอนแอโรบิกกลับเมอรัจตรัมในการกำจัดน้ำเสีย

นาย อรรถพร ศิวะวรรณพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2531

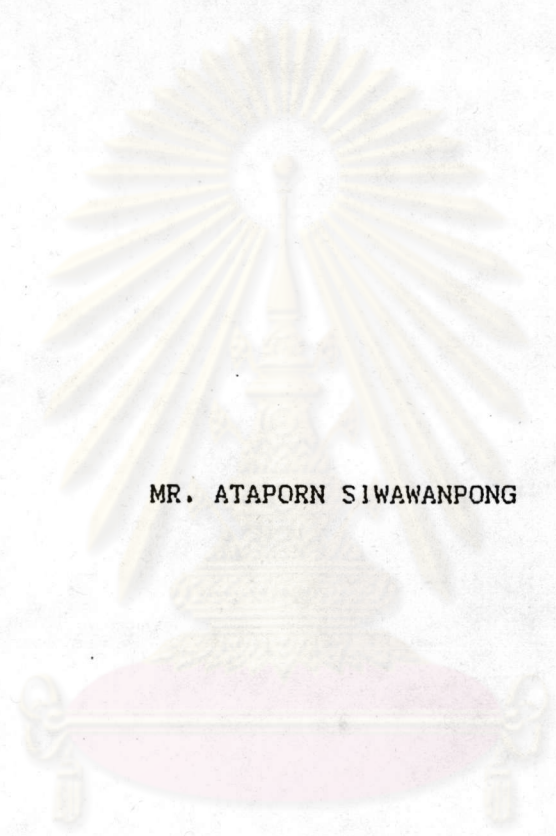
ISBN 974-569-619-6

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015849

I 17618819

Anaerobic Submerged Drum System for Treating Wastewaters

MR. ATAPORN SIWAWANPONG

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Engineering

Department of Environmental Engineering

Graduate school

Chulalongkorn University

1988

ISBN 974-569-619-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย
ภาควิชา
อาจารย์ที่ปรึกษา

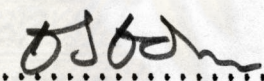
การใช้ระบบแอนแอมโรบิกสับเมอร์จัดรั้มในการกำจัดน้ำเสีย
นาย อรรถพร ศิวะวรรณพงศ์
วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม
รองศาสตราจารย์ ดร.มันลีน ตันเทกุลเวคม์

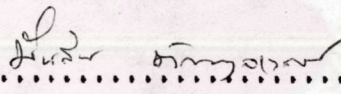

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

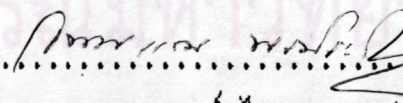

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิษราภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ.
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พรประภา)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา.
(รองศาสตราจารย์ ดร.มันลีน ตันเทกุลเวคม์)

.....กรรมการ.
(ดร.สมมาต อิชโรจน์)

.....กรรมการ.
(รองศาสตราจารย์ ไพพรรณ พรประภา)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

อรรถพร ศิวะวรรณพงศ์ : การใช้ระบบแอนแอโรบิกสับเมอร์จครัมในการกำจัดน้ำเสีย
(ANAEROBIC SUBMERGED DRUM SYSTEM FOR TREATING WASTEWATERS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.มันสิน ตันกุลเวศม์, 130 หน้า

ลักษณะของถังปฏิกริยาแบบนี้จะคล้ายถังปฏิกริยาแอโรบิกแบบแผ่นงาน แต่จะแตกต่างกันตรงที่ถังปฏิกริยาแบบนี้จะมีฝาปิดเพื่อป้องกันไม่ให้อากาศเข้าได้ ภายในถังจะมีผนังกันเพื่อแบ่งถังออกเป็นตอน ๆ ให้มีปริมาตรเท่ากันจำนวน 4 ตอน และในแต่ละตอนจะมีฝาจุกลพลาสติกทำหน้าที่เป็นตัวกลางบรรจุอยู่ในระหว่างทดลอง ไบโอมัธจะจมตัว 70% ของพื้นที่หน้าตัด และหมุนด้วยความเร็วรอบ 18 ม/นาที ในขณะที่พื้นที่ผิวรวมของตัวกลางทั้งระบบมีค่า 6.305 m^2 , คิดเป็นพื้นที่ผิวจำเพาะของตัวกลาง = $338 \text{ m}^2/\text{m}^3$ น้ำเสียสังเคราะห์ที่ใช้จะเตรียมจากน้ำตาลผสมกับน้ำประปาพร้อมสารอาหารอื่นๆ ที่จำเป็นเพื่อให้ได้ค่าความเข้มข้นซีโอดี 500, 1000, 2000 และ 3000 มก./ล. บ้อนเข้าสู่ระบบโดยมีเวลากักน้ำรวม 24 ชม. ทำให้ได้ค่าออกอร์แกนิกโกลคิงเชิงปริมาตรของระบบมีค่า 0.50, 1.00, 2.00 และ 3.00 กก.ซีโอดี/ม³ - วัน. ตามลำดับ จากผลการทดลอง พบว่า ระบบมีความสามารถในการกำจัดซีโอดีได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ประสิทธิภาพการกำจัดซีโอดีของระบบมีค่า 91.5% , 95.5% , 97.8% และ 97.3% ตามลำดับ การกำจัดซีโอดีไม่น้อยกว่า 83.0% ของทุกการทดลองเกิดขึ้นในตอนหนึ่ง ในขณะที่ตอนที่สอง,สาม และสี่ ไม่ช่วยให้ประสิทธิภาพการกำจัดซีโอดีเพิ่มขึ้นจากตอนที่หนึ่งมากนัก นอกจากนี้ยังพบว่า ปริมาณตะกอนแขวนลอยในน้ำทิ้งอยู่ในช่วง 50-250 มก./ล. และภายหลังเสร็จการทดลองได้ทำการเปิดฝาดังปฏิกริยา พบว่า แยกที่เรียส่วนใหญ่จะเกาะติดผิวพลาสติกแทนที่จะแขวนลอยอยู่ในน้ำ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม .....
สาขาวิชา ..... วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม .....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต อรรถพร ศิวะวรรณพงศ์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา มันสิน ตันกุลเวศม์

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

MR. ATAPORN SIWAWANPONG : ANAEROBIC SUBMERGED DRUM SYSTEM FOR TREATING WASTEWATERS. THESIS ADVISOR : ASSO. PRO. MUNSIN TUNTOOLAVEST, Ph.D. 130 pp.

Configuration of reactor was similar to that of the aerobic biodrum reactor but it had a cover to protect the air into reactor. Inside the reactor, there were four baffles to separate it into four stages which each stage was nearly equal in the volume and filled with small plastic bottle caps. During experimentations, the biodrums rotated at a rim speed of 18 m/min were 70% submerged and serving as a media. Total surface area of plastic media was 6.305 sq.m., specific surface area $338 \text{ m}^2/\text{m}^3$. Synthetic wastewater was blended by sugar and tap water together with nutrient to obtain COD concentrations of 500, 1000, 2000 and 3000 mg/l and fed into the system which had 24 hours detention time. Corresponding organic loading were 0.50, 1.00, 2.00 and 3.00 KgCOD/cu.m.-day respectively. From the results, system had a good capability in COD removal with efficiencies of 91.5%, 95.5, 97.8% and 97.3% respectively. More than 83.0% of COD removal occurred in the first stage whereas the second, the third and the last stage could not contribute to enhance much more efficiency. In addition, suspended solids in effluent was found to be in the range of 50-250 mg/l. It was observed, after removing the cover, that most of the bacterial cells were attached to the media rather than suspending in the bulk liquid.

ภาควิชา ..... วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม .....
สาขาวิชา ..... วิศวกรรมสิ่งแวดล้อม .....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... อรรถพร ศิววรรณพร .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... มุณสิน ทุนทูลเวสท์ .....

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มันเส้น ตันชลเวชคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ท่านกรุณาให้คำชี้แนะ และ อบรมสั่งสอนต่าง ๆ อย่างไม่เห็นแก่ความเหน็ดเหนื่อยเพื่อให้ผู้วิจัยเกิดแนวความคิดในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ อันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คณะอาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาลทุกท่านและดร.สมมาต อิชโรจน์ ที่กรุณาให้ความอนุเคราะห์ในทุก ๆ ด้านแก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการภาควิชาวิศวกรรมสุขาภิบาล และ เพื่อนทุกท่านที่ให้การกำลังใจและความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณ คณะกรรมการของการไฟฟ้าผลิตแห่งประเทศไทย , คุณ กนก ขอดทอง และคุณ พรนิมล สุขารมภ์ ที่กรุณาอนุมัติให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสลาศึกษาต่อ รวมทั้งขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่มีส่วนช่วยให้ผู้วิจัยได้รับอนุมัติเพื่อลาศึกษาต่อ

อนึ่งงานวิจัยนี้ ได้รับทุนอุดหนุนจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอันเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นรูปเล่มออกมาได้ ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ ที่นี้

คุณความดีหรือประโยชน์ทั้งหลายของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบแด่บิดามารดา ซึ่งเป็นผู้มีพระคุณสูงสุด อีกทั้งพี่น้องที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญเรื่อง.....	ช
สารบัญรูป.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
บทที่.	
1 บทนำ.....	1
1.1 คำนำ.....	1
1.2 ประเภทของระบบกำจัดสารอินทรีย์แบบไม่ใช้ออกซิเจน.....	2
1.2.1 ถังหมักแบบธรรมดา.....	2
1.2.2 ระบบ Anaerobic contact (AC).....	5
1.2.3 ระบบ Anaerobic filter (AF).....	5
1.2.4 ระบบ Anaerobic fluidized Bed (AFB).....	7
1.2.5 ระบบ Upflow anaerobic sludge blanket (UASB).....	7
1.2.6 ระบบ Anaerobic Rotating Biological Contactor (AnRBC).....	9
1.2.7 ระบบ Anaerobic Baffled Reactor (ABR).....	9
1.2.8 ระบบ Anaerobic Pond (AP).....	9
2 วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย.....	12
2.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	12
2.2 ขอบเขตของการวิจัย.....	12
3 ทฤษฎีและแนวความคิด.....	13
3.1 จุลชีวะและชีวเคมีของกระบวนการหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน.....	13
3.1.1 ขั้นตอนการย่อยสลายที่ทำให้เกิดกรด	

	(Acid Formation หรือ Non-Methanogenic Phase).....	13
3.1.2	ขั้นตอนการย่อยสลายทำให้เกิดก๊าซมีเทน (Methane Formation หรือ Methanogenic Phase).....	17
3.2	ปัจจัยที่มีผลต่อกระบวนการย่อยสลายแบบไม่ใช้ออกซิเจน.....	20
3.2.1	อุณหภูมิ.....	20
3.2.2	พีเอช กรดโวลาคิล และ สภาพความเป็นด่าง.....	20
3.2.3	ความต้องการสารอาหารที่จำเป็น.....	30
3.2.4	ศักยภาพการให้และการรับอิเล็กตรอน.....	30
3.2.5	สารพิษ.....	30
	3.2.5.1 พืชของกรดโวลาคิล.....	36
	3.2.5.2 พืชของโลหะเบา.....	36
	3.2.5.3 พืชของโลหะหนัก.....	37
	3.2.5.4 พืชของซิลไฟด์.....	37
	3.2.5.5 พืชของแอมโมเนีย.....	39
	3.2.5.6 พืชของสารอินทรีย์.....	40
3.3	การใช้ระบบแอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ดรัมในการกำจัดน้ำเสีย.....	40
	3.3.1 ลักษณะการทำงานของระบบแอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ดรัม.....	40
	3.3.2 การศึกษาที่ผ่านมา.....	41
4	การดำเนินการวิจัย.....	46
4.1	แผนการวิจัย.....	46
4.2	การเตรียมน้ำเสียสังเคราะห์.....	49
4.3	เครื่องมือและอุปกรณ์ในการทดลอง.....	50
	4.3.1 ถังปฏิกริยาแบบแอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ดรัม.....	50
	4.3.2 ตั๊กกลางพลาสติก.....	50
	4.3.3 ถังพักน้ำเสีย.....	53
	4.3.4 เครื่องสูบน้ำชนิดสายรัด.....	53
	4.3.5 ขวดดักก๊าซ.....	53
	4.3.6 เครื่องวัดปริมาณก๊าซ.....	53
	4.3.7 orsat gas analyzer.....	53
4.4	การเก็บตัวอย่างและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำและก๊าซ.....	55

4.4.1	การเก็บตัวอย่างน้ำ.....	55
4.4.2	การวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ.....	55
4.4.3	การวัดและวิเคราะห์ก๊าซ.....	57
5	ผลการวิจัยและการวิจารณ์ผล.....	58
5.1	การเริ่มต้นเลี้ยงเชื้อ.....	58
5.2	ผลการวิจัยของระบบแอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ม.....	59
5.2.1	พีเอช.....	59
5.2.2	กรดเวลาไทล์.....	62
5.2.3	สภาพความเป็นด่างรวม	65
5.2.4	ซีไอดีและประสิทธิภาพการกำจัด.....	68
5.2.5	ไออาร์พี.....	71
5.2.6	ตะกอนแขวนลอยและตะกอนแขวนลอยเวลาไทล์.....	74
5.2.7	ไนโตรเจนและฟอสฟอรัส.....	76
5.2.8	อัตราการผลิตก๊าซชีวภาพ.....	77
5.2.8.1	ปริมาณก๊าซชีวภาพ.....	77
5.2.8.2	ส่วนประกอบของก๊าซชีวภาพ.....	81
5.3	วิจารณ์ผลการทดลองของระบบแอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ม.....	83
5.3.1	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อระบบ แอนแอโรบิคสับเมอร์เจอร์ม.....	83
5.3.1.1	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ พีเอช.....	83
5.3.1.2	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ กรดเวลาไทล์.....	84
5.3.1.3	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ ค่าความเป็นด่าง.....	85
5.3.1.4	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ ซีไอดีและประสิทธิภาพการกำจัด.....	86
5.3.1.5	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ ไออาร์พี.....	87
5.3.1.6	อิทธิพลของออร์แกนิกโหลดดิ่งที่มีผลต่อ ตะกอนแขวนลอยและตะกอนแขวนลอย เวลาไทล์.....	88

5.3.1.7	อิทธิพลของออร์แกนิกโพลีคิงที่มีผลต่อ ก๊าซชีวภาพ.....	88
5.3.2	สมดุลย์ของสารอินทรีย์คาร์บอนในระบบ (organic carbon balance).....	91
5.3.3	ลักษณะการเป็นอยู่ของจุลชีพในถังปฏิกรณ์.....	93
5.3.4	ข้อเปรียบเทียบระหว่างระบบแอนแอโรบิก สับเมอร์จด์รึ่มกับระบบอื่น.....	93
5.3.5	ข้อดีและข้อจำกัดของระบบแอนแอโรบิกสับเมอร์จด์รึ่ม.....	95
6	สรุปผลการทดลอง และข้อเสนอแนะ.....	97
6.1	บทสรุป.....	97
6.2	ข้อเสนอแนะในการวิจัยที่นำศึกษาต่อไป.....	98
	หนังสืออ้างอิง.....	99
	ภาคผนวก ก วิธีการคำนวณคุณสมบัติต่างๆของตัวกลาง.....	103
	ภาคผนวก ข ข้อมูลดิบของตัวแปรต่างๆ.....	106
	ประวัติผู้วิจัย.....	120

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1.1	3
1.2	3
1.3	4
1.4	6
1.5	6
1.6	8
1.7	8
1.8	8
1.9	10
1.10	10
3.1	14
3.2	21
3.3	22
3.4	24
3.5	25
3.6	27
3.7	29
3.8	33
3.9	35
3.10	42
3.11	43
3.12	44
3.13	44
4.1	47
4.2	51
4.3	52
4.4	52

4.5 เครื่องวัดปริมาณก๊าซ..... 54

5.1 ค่าพีเอชที่ตำแหน่งต่างๆ..... 60

5.2 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อค่าพีเอช..... 61

5.3 อิทธิพลของเวลากักน้ำที่มีผลต่อค่าพีเอช..... 61

5.4 ค่าปริมาณกรดไวลา ไทล์ที่ตำแหน่งต่างๆ..... 63

5.5 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อปริมาณกรดไวลา ไทล์..... 64

5.6 อิทธิพลของเวลากักน้ำที่มีผลต่อปริมาณกรดไวลา ไทล์..... 64

5.7 ค่าความเป็นด่างรวมที่ตำแหน่งต่างๆ..... 66

5.8 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อค่าความเป็นด่างรวม..... 67

5.9 อิทธิพลของเวลากักน้ำที่มีผลต่อค่าความเป็นด่างรวม..... 67

5.10 ค่าซีโอดีที่ตำแหน่งต่างๆ..... 69

5.11 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อค่าซีโอดี และ ประสิทธิภาพการ
กำจัดซีโอดีของระบบ..... 70

5.12 อิทธิพลของเวลากักน้ำที่มีผลต่อค่าซีโอดี..... 70

5.13 ค่าไออาร์พีที่ตำแหน่งต่างๆ..... 72

5.14 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อค่าไออาร์พี..... 73

5.15 อิทธิพลของเวลากักน้ำที่มีต่อค่าไออาร์พี..... 73

5.16 ค่าตะกอนแขวนลอยในน้ำทิ้ง..... 75

5.17 อิทธิพลของค่าออร์แกนิกโพลดิงที่มีผลต่อค่าตะกอนแขวนลอย..... 75

5.18 ค่าปริมาณก๊าซชีวภาพที่วัดได้..... 78

5.19 ค่าปริมาณก๊าซชีวภาพเฉลี่ยของการทดลองที่ 1,4..... 80

5.20 ส่วนประกอบของก๊าซชีวภาพของการทดลองที่ 1,4..... 82

5.21 ความหนาแน่นของประชากรจุลินทรีย์ที่เกาะติดผิวในแต่ละตอน..... 94

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
3.1 non-methanogenic bacteria ที่พบในถังหมักแบบไม่ใช้ออกซิเจน.....	16
3.2 ผลงานวิจัยเกี่ยวกับค่าไออาร์พีที่วัดได้ในสภาพไม่ใช้ออกซิเจน.....	34
3.3 อิทธิพลของโลหะเบา.....	37
3.4 ความเข้มข้นของสารละลายโลหะหนักที่ให้การยับยั้ง 50% ต่อการทำงานของถังหมัก.....	38
3.5 ผลของแอมโมเนียไนโตรเจนต่อระบบกำจัดน้ำทิ้งแบบไม่ใช้ออกซิเจน.....	39
3.6 ขอบเขตของการวิจัย AnRBC โดย TAIT AND FRIEDMAN.....	43
4.1 การเปลี่ยนแปลงระดับออร์แกนิกโพลติงที่ใช้ในการวิจัย.....	48
4.2 ส่วนประกอบของน้ำเสียสังเคราะห์.....	49
4.3 แผนการเก็บและการวิเคราะห์ตัวอย่างน้ำ.....	56
5.1 ค่าพีเอชภายใต้ระดับออร์แกนิกโพลติงต่างๆ.....	62
5.2 ค่าปริมาตรกรดเวลาไหลภายใต้ระดับออร์แกนิกโพลติงต่างๆ.....	65
5.3 ค่าสภาพความเป็นด่างรวมภายใต้ระดับออร์แกนิกโพลติงต่างๆ.....	68
5.4 ค่าซีไอดีของน้ำเสียภายใต้ระดับออร์แกนิกโพลติงต่างๆและประสิทธิภาพการกำจัด.....	71
5.5 ค่าไออาร์พีของน้ำเสียภายใต้ระดับออร์แกนิกโพลติงต่างๆ.....	74
5.6 ค่าตะกอนแขวนลอยและตะกอนแขวนลอยเวลาไหลของน้ำทิ้ง.....	76
5.7 ค่าไนโตรเจน, ฟอสฟอรัสและอัตราส่วนซีไอดีต่อไนโตรเจนต่อฟอสฟอรัส.....	77
5.8 ส่วนประกอบของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และก๊าซมีเทน.....	83
5.9 ปริมาณก๊าซมีเทนที่เกิดจากการกำจัดน้ำเสียในระบบ.....	90
5.10 สมดุลย์ของสารอินทรีย์คาร์บอนในระบบ.....	92